

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6*
DEVELOPING A PROGRAM TO ENHANCE CREATIVE LEADERSHIP OF SCHOOL
ADMINISTRATORS UNDER THE NAKHON RATCHASIMA PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 6

พัทตร์นภา หาญประชุม¹, สุวัฒน์ จุลสุวรรณ²
Paknapa Hanprachum¹, Suwat Julsuwan²
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม^{1,2}
Faculty of Education, Mahasarakham University, Thailand.^{1,2}
Email : 63010581036@msu.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น 2) เพื่อพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน จำนวน 290 คนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 60 ข้อมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อตั้งแต่ 0.30-0.86 และค่าความเชื่อมั่นตั้งแต่ 0.98-0.99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 โดยรวมอยู่ในระดับมากสำหรับสภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาพบว่า ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ มีความต้องการพัฒนามากที่สุด รองลงมาคือด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว, ด้านการทำงานเป็นทีมและด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ตามลำดับ 2. ผลการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 พบว่าโปรแกรมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : 1. ภาวะผู้นำ 2. ผู้นำเชิงสร้างสรรค์ 3. ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

The research article was 1) to study the current situation, Desirable condition and needs 2) develop a program to enhance creative leadership of school Administrators Under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 6, this research The research was divided into 2 phases: Phase 1, the study of current conditions. Desirable conditions and necessities of enhancing creative leadership of school administrators. The sample group used for data collection were 290 school administrators and teachers. The instrument used for data collection was a questionnaire which include 60 items in a 5-point rating scale format with a power of discrimination from 0.30-0.86 and reliability value from 0.98-0.99. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation. and the Essential Needs Index. Phase 2, the development of programs to enhance creative leadership of school administrators. The group of informants consisted of 5 experts. The tool used to collect data was the assessment form.

The result of the research revealed that: 1. The present condition of enhancing creative leadership of educational institution administrators under the Office of Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area 6, the overall level was at a high level. For the desirable condition of enhancing creative leadership of educational institution administrators Under the Office of Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area 6, overall, it was at the highest level. and the order of needs and necessities in developing creative leadership of educational institution administrators. The most demanding for development, followed by flexibility and adaptability, and teamwork. and in regard to individuality, respectively.2. The results of the development of the program to enhance creative leadership of the school administrators Under the Nakhon Ratchasima Primary Educational Service Area Office 6, it was found that the program was appropriate and the feasibility was at the highest level.

Keywords : 1. Leadership 2. Creative Leadership 3. School Administrators

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

การจัดการศึกษา 4.0 เป็นแนวคิดตามความพยายามของรัฐบาลที่มีความมุ่งมั่นในการนำ “โมเดลประเทศไทย 4.0” หรือ “Thailand 4.0” มาใช้เพื่อผลักดันประเทศ โดยมีเป้าหมายเพื่อนำประเทศสู่ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนอย่างเป็นรูปธรรม การพัฒนาประเทศให้ยั่งยืนตามแนวทางดังกล่าว การศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง กล่าวคือการจัดการเรียนการสอนที่สอนให้ผู้เรียนนำองค์ความรู้ที่มีอยู่ทุกแห่งบนโลก มาบูรณาการเชิงสร้างสรรค์เพื่อพัฒนานวัตกรรมต่างๆ มาตอบสนองความต้องการของสังคม ผู้บริหารการศึกษาต้องพัฒนานักเรียนให้เป็นนักเรียน 4.0 ที่จะเป็นบุคลากรของประเทศที่มีศักยภาพเพียงพอในการสร้างสรรค์นวัตกรรม (ทวิศักดิ์ จินดานุรักษ์, 2560) การขับเคลื่อนหรือนำองค์กรให้สามารถพัฒนาไปในทิศทางที่สอดคล้องกับนโยบายและแผนที่ได้กำหนดไว้ ผู้บริหารที่สามารถนำองค์กรไปสู่เป้าหมายได้นั้น จะต้องเป็นผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำและมีการทำงานเป็นทีม เป็นผู้ที่มีความสามารถในการนำบุคคลอื่นให้ปฏิบัติตามกิจไม่ว่าจะชอบหรือไม่ก็ตาม เพื่อร่วมกันพัฒนาองค์กรให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ฉะนั้นผู้บริหารในฐานะผู้นำองค์กรจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่สามารถชี้นำตลอดทั้งผลักดันให้องค์กรประสบความสำเร็จและสามารถแข่งขันกับองค์กรอื่นได้ (พชรวิทย์ จันทรศิริสิริ, 2560) ผู้นำจึงเป็นผู้ที่มีบทบาทและมีอิทธิพลต่อบุคลากรในองค์กร นอกจากนี้ยังเป็นศูนย์กลางศูนย์รวมพลังของแต่ละกลุ่มหรือหน่วยงาน ภาวะผู้นำและความสามารถของผู้นำในการใช้อิทธิพลเพื่ออำนวยความสะดวกและดำเนินการขององค์กร จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่มีความสำคัญและเป็นปัจจัยสำคัญในการนำพาองค์กรบรรลุเป้าหมาย (จอมพงศ์ มงคลวนิช, 2555)

การพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 ซึ่งพบว่าการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนที่เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ (นิพนธ์ บัวชม, 2557) ซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 มีนโยบายซึ่งกำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียนต้องได้รับการอบรมพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่อง ทว่าในทางปฏิบัติการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานดังกล่าวยังขาดความต่อเนื่อง ขาดการกำกับดูแลและติดตามผลอย่างเป็นรูปธรรม ส่งผลให้ผู้บริหารไม่สามารถพัฒนาศักยภาพได้อย่างเต็มที่ ประกอบกับปัญหาการขาดเทคนิควิธีการหรือความเข้าใจที่ถ่องแท้ ตลอดจนงบประมาณที่ได้รับจากภาครัฐมีจำนวนจำกัด ทำให้โรงเรียนโดยส่วนใหญ่ต้องประสานขอความช่วยเหลือจากผู้ปกครองและหน่วยงานเอกชน ร้านค้าต่าง ๆ ภายในชุมชน เพื่อระดมทรัพยากรมาใช้ในการพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพ (สังคม กุลสุวรรณ, 2557) สอดคล้องกับผลการศึกษาของพุทธชาติ ภูจอมจิต (2562) ที่พบว่าระดับความต้องการจำเป็นของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ การมีวิสัยทัศน์ การมีจินตนาการการมีความยืดหยุ่น และการคิดอย่างมีวิจารณญาณสอดคล้องกับผลจากการวิเคราะห์สภาพองค์กร (SWOT) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 6 พบว่ามีจุดอ่อน 7 ประการ ประกอบด้วย 1) การปฏิรูปการศึกษาระดับภูมิภาค ส่งผลให้การดำเนินงานในระดับเขตพื้นที่การศึกษา มีการเปลี่ยนแปลง ยังไม่สามารถปฏิบัติงานให้สอดคล้องได้อย่างต่อเนื่อง 2) ข้อมูลสารสนเทศภายในหน่วยงาน ยังไม่มีความเชื่อมโยงกัน ขาดการประสานงานภายในหน่วยงาน การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูล รวมทั้งการให้ความสำคัญและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการรายงานข้อมูล

ยังมีน้อย 3) การร่วมมือกันเป็นเครือข่ายวิชาชีพทางการศึกษาภายในเขตพื้นที่การศึกษายังมีน้อยและยังไม่เป็นรูปธรรมที่ชัดเจน 4) บุคลากรที่ให้ความสนใจ พัฒนาตนเองโดยการใช้เทคโนโลยี/ ส่งผลงานเพื่อรับการส่งเสริมยกย่อง เชิดชูเกียรติ ยังมีน้อย 5) โรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากงบประมาณจำกัด ครูไม่ครบชั้น ทำให้ประสิทธิภาพในการเรียนการสอนลดลง 6) ผู้เรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษได้รับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพของแต่ละบุคคลและส่งเสริมความพร้อมในการส่งต่อเข้าสู่การศึกษาในระดับเดียวกันและที่สูงขึ้น ยังไม่ต่อเนื่องและทั่วถึง 7) การให้ความสำคัญกระบวนการที่จะส่งเสริมและพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ยังมีน้อย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6, 2564) โดยสมรรถนะของผู้นำที่เรียกว่า “ผู้นำเชิงสร้างสรรค์” เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้รอดพ้นและได้รับชัยชนะเหนือสภาพแวดล้อมที่ปรับเปลี่ยนอย่างรุนแรงดังกล่าว (สมศักดิ์ กิจธนาวัฒน์, 2545) โดย Lunenburg and Allen (1996) ระบุว่าผู้นำนั้นจะต้องมีกระบวนการคิดในเชิงสร้างสรรค์ รวมทั้งเป็นนักการทูตและรู้จักใช้อุบายที่แยบคาย รู้งานกลุ่ม มีระบบระเบียบโน้มน้าวจิตใจผู้อื่นได้ ส่วนนักวิชาการไทยได้นิยามคุณลักษณะของผู้นำเชิงสร้างสรรค์ว่าประกอบด้วยคุณลักษณะ ดังนี้ (รังสรรค์ ประเสริฐศรี, 2544) เป็นผู้มีความรู้ (Knowledge) มีความรอบรู้อย่างกว้างขวางในด้านข้อมูลและประเด็นปัญหา รวมทั้งเป็นผู้ที่มีความสามารถทางเชาว์ปัญญา (Intellectual Abilities) มีสติปัญญาสูง มีไหวพริบมีความสามารถในการแก้ปัญหา แสวงหาสิ่งที่ดีและชอบคิดหลายแง่มุมและด้านบุคลิกภาพ (Personality) เป็นผู้ไม่ยึดแบบแผนเก่าโบราณ มีความมั่นใจในตนเอง ชอบความท้าทาย มีพลังที่จะต่อสู้และหนักแน่น เช่นเดียวกับประเวศ วะสี (2540) ที่ระบุว่าความเป็นผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เป็นการแสดงถึงคุณลักษณะของผู้นำที่เป็นผู้เรียนรู้ตลอดเวลา มีทัศนคติในเชิงบวกต่อโลกและต่อชีวิต เชื่อมมั่นในคุณค่าและศักยภาพของตนเองและผู้อื่นที่พร้อมจะก้าวข้ามอุปสรรคไปด้วยกัน มีความคิดสร้างสรรค์ที่แสดงถึงความยืดหยุ่นทางความคิดและการกระทำ และรู้จักใช้วิกฤตที่เกิดขึ้นให้เป็นโอกาส ทำให้การทำงานในองค์กรราบรื่น มีความสุขและมีประสิทธิภาพ ซึ่งภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลจะส่งผลให้บุคลากรสามารถใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่อย่างเต็มที่และแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ มาพัฒนาการทำงานอยู่เสมอ ส่งผลให้ประสิทธิผลของงานและองค์การสูงขึ้น (Dunham and Klafehn, 1990)

จากสภาพดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นว่าภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ถือได้ว่าเป็นมีความสำคัญสำหรับการพัฒนาด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญของความสำเร็จและความสำเร็จล้มเหลวขององค์การ จึงได้ทำการศึกษาองค์ประกอบของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นข้อมูลสารสนเทศที่สามารถนำไปใช้กำหนดแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำไปพัฒนาโปรแกรมการสร้างเสริมภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนต่อไป ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ทำให้ได้ข้อค้นพบองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ขององค์ความรู้ใหม่ที่เป็นประโยชน์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิผลต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6

2.2 เพื่อออกแบบและประเมินผลโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6

3. ประโยชน์ที่ได้รับการวิจัย

3.1 ได้ทราบสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6

3.2 ได้โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ที่สามารถนำไปใช้พัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะ คือระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 โดยประชากรที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน จำนวน 2,081 คน กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของเครจซี่และมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) จากกลุ่มตัวอย่างได้มาจากรูปแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จำแนกตามระดับการจัดการศึกษา ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 290 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามรายข้อตั้งแต่ 0.60 - 1.00 ค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.30 - 0.86 และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าเท่ากับ 0.99 ทำการส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์และนัดหมายเพื่อขอรับคืนภายใน 2 สัปดาห์ ที่ฝ่ายงานธุรการของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป โดยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความต้องการจำเป็น แล้วนำผลการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาในระยะที่ 2 การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 โดยการศึกษาดูงานและสัมภาษณ์ผู้บริหารและหัวหน้ากลุ่มสาระ ในสถานศึกษาที่มีวิธีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) จำนวน 3 โรงเรียน แล้วนำผลที่ได้มาสังเคราะห์เพื่อนำไปสู่การออกแบบโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 นำโปรแกรมที่ได้รับขึ้นไปขอคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วจึงจัดทำโปรแกรมฉบับสมบูรณ์ และจัดพิมพ์โปรแกรมเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมและความ

เป็นไปได้ของโปรแกรมต่อไป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ การสรุปข้อมูลเชิงพรรณนา ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5. ผลการวิจัย

5.1 สภาพปัจจุบันของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.52$, S.D. = 0.66) สำหรับสภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.52) และลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ มีความต้องการพัฒนา มากที่สุด รองลงมาคือด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว, ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นผู้บริหารและครูต่อสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 โดยรวมและรายด้าน

รายการ	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านการมีวิสัยทัศน์	3.73	0.85	มาก	4.73	0.56	มากที่สุด
2. ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล	3.59	0.77	มาก	4.70	0.58	มากที่สุด
3. ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว	3.57	0.77	มาก	4.72	0.56	มากที่สุด
4. ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์	3.53	0.76	มาก	4.71	0.56	มากที่สุด
5. ด้านการทำงานเป็นทีม	3.51	0.56	มาก	4.64	0.48	มากที่สุด
เฉลี่ยรวม	3.52	0.66	มาก	4.67	0.52	มากที่สุด

5.2 ผลการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 พบว่า โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบ จำนวน 5 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีการพัฒนา และ 5) การวัดและประเมินผล โดยผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า โปรแกรมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 จากผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ผู้วิจัยได้นำประเด็นที่น่าสนใจมาอภิปรายผลการศึกษา ดังนี้

6.1.1 จากผลการศึกษาที่พบว่า สภาพปัจจุบันของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านโดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการมีวิสัยทัศน์รองลงมาคือ ด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล และด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัวตามลำดับเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ เป็นการแสดงถึงคุณลักษณะของผู้นำที่เป็นผู้เรียนรู้ตลอดเวลา มีทัศนคติในเชิงบวกต่อโลกและต่อชีวิต เชื่อมมั่นในคุณค่าและศักยภาพของตนเองและผู้อื่นที่พร้อมจะก้าวข้ามอุปสรรคไปด้วยกัน มีความคิดสร้างสรรค์ที่แสดงถึงความยืดหยุ่นทางความคิดและการกระทำและรู้จักใช้วิกฤตที่เกิดขึ้นให้เป็นโอกาส รวมทั้งเป็นผู้ที่มีความสมดุลในชีวิต รู้จักพัฒนาตนเองเสมอทั้งด้านร่างกายจิตใจ อารมณ์ จิตวิญญาณและเป็นที่ยอมรับของสมาชิกโดยอัตโนมัติทำให้การทำงานในองค์กรราบรื่น มีความสุขและมีประสิทธิภาพ ประเวศ วะสี (2540) ซึ่งภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลจะส่งผลให้บุคลากรสามารถใช้ความรู้ความสามารถที่มีอยู่อย่างเต็มที่ด้วยความพึงพอใจของครูที่มีภาวะผู้นำที่มีประสิทธิผลจะสามารถตัดสินใจ สร้างแรงบันดาลใจให้ให้บุคลากรยึดมั่นและกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน สร้างขวัญกำลังใจในการทำงาน รวมทั้งทุ่มเทความพยายามอย่างเต็มศักยภาพในการปฏิบัติงานให้เกิดผลสำเร็จและแสวงหาแนวทางใหม่ ๆ มาพัฒนาการทำงานอยู่เสมอ ส่งผลให้ประสิทธิผลของงานและองค์การสูงขึ้น (Dunham and Klafehn, 1990) จึงทำให้มีการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์อย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด และยังคงมีการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์เพิ่มมากขึ้น อันเนื่องจากบริบทสังคมรอบสถานศึกษา และวัฒนธรรมสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ต้องได้รับการพัฒนาเพิ่มเติมเช่นเดียวกัน สอดคล้องกับการวิจัยของอมรรัตน์ งามบ้านผือ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทราพบว่าการศึกษาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการวิจัยของกิตติกร ธรรมกิจวัฒน์ (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบุรีรัมย์พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากเช่นเดียวกันสอดคล้องกับการวิจัยของ พุทธชาติ ภูจอมจิต (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าสภาพปัจจุบันการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนประถมศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้านสอดคล้องกับการวิจัยของ เกรียงไกร นามทองใบ (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 พบว่าสภาพ

ปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการมีวิสัยทัศน์

6.1.2 จากผลการศึกษาที่พบว่าสภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์ รองลงมาคือ ด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัวและด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ตามลำดับเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะสมรรถนะของผู้นำที่เรียกว่า “ผู้นำเชิงสร้างสรรค์” เป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งที่จะทำให้รอดพ้นและได้รับชัยชนะเหนือสภาพแวดล้อมที่ปรับเปลี่ยนอย่างรุนแรง (สมศักดิ์ กิจธนาวัฒน์, 2545) โดยผู้นำนั้นจะต้องมีกระบวนการคิดในเชิงสร้างสรรค์ รวมทั้งเป็นนักการทูตและรู้จักใช้อุบายที่แยบคาย รัฐบาล มีระบบระเบียบโน้มน้าวจิตใจผู้อื่นได้ Lunenburg and Allen (1996) ซึ่งองค์กรหนึ่ง ๆ จะมีการเปลี่ยนแปลงของบุคลากร จึงจำเป็นที่จะต้องเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ให้กับบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งการสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์จำเป็นต้องอาศัยเวลา ทรัพยากรและโอกาส เพื่อให้มีโอกาสได้เรียนรู้ร่วมกัน เพื่อเปลี่ยนความคิดเดิม ๆ และเผชิญกับความเชื่อมั่นกับแนวทางหรือวิธีการใหม่ ๆ ที่สร้างขึ้น (Harris, 2009) สอดคล้องกับการวิจัยของ กิตติกร ธรรมกิจวัฒน์ (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าผลการวิเคราะห์สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบุรีรัมย์พบว่าโดยรวมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นเดียวกัน สอดคล้องกับการวิจัยของ พุทธิชาติ ภูจอมจิต (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าสภาพที่พึงประสงค์ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนประถมศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน สอดคล้องกับการวิจัยของ ยงยุทธ ไชยชนะ (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29 พบว่าสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน สอดคล้องกับการวิจัยของ พัชราภรณ์ ลัมพ์คิน (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 พบว่าลำดับสภาพที่พึงประสงค์จากมากไปหาน้อยได้แก่ 1) การมีจินตนาการ 2) การมีความยืดหยุ่นและ 3) การมีวิสัยทัศน์ สอดคล้องกับการวิจัยของ เกรียงไกร นามทองใบ (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 3 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

6.1.3 ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ มีความต้องการพัฒนามากที่สุด รองลงมาคือด้าน

การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว, ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลตามลำดับเหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถของสมองที่คิดได้กว้างไกลแถมมุมมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเกิดการเรียนรู้ เข้าใจจนเกิดปฏิกิริยาตอบสนองเป็นความคิดเชิงจินตนาการ ซึ่งนำไปสู่การคิดค้นสิ่งแปลกใหม่หรือเพื่อการแก้ไขปัญหาโดยอาศัยการบูรณาการจากประสบการณ์และความรู้ที่ผ่านมาทำงานที่ออกมามีประสิทธิภาพ (ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์ 2546) ความคิดสร้างสรรค์ จึงมีความจำเป็นในการมองหาทางเลือกหลายทิศทาง โดยการคิดอย่างรอบด้านครอบคลุมทั้งในแนวกว้างและแนวลึก ตลอดจนสามารถสร้างแนวคิดใหม่ ซึ่งอาจต่างไปจากแนวความคิดเดิมบ้างเล็กน้อยหรือแปลกไปจนไม่คงแนวความคิดเดิมไว้เลย (Edward, 1972) ที่จะส่งผลให้องค์กรสามารถแก้ปัญหา รวมทั้งแนวทางในการพัฒนางาน รวมทั้งหน่วยงานในแนวคิดใหม่ ๆ ได้ สอดคล้องกับการวิจัยของเกรียงไกร นามทองใบ (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 3 พบว่า ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อยได้แก่การทำงานเป็นทีมการมีความยืดหยุ่นและปรับตัวการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลการมีความคิดสร้างสรรค์การมีวิสัยทัศน์

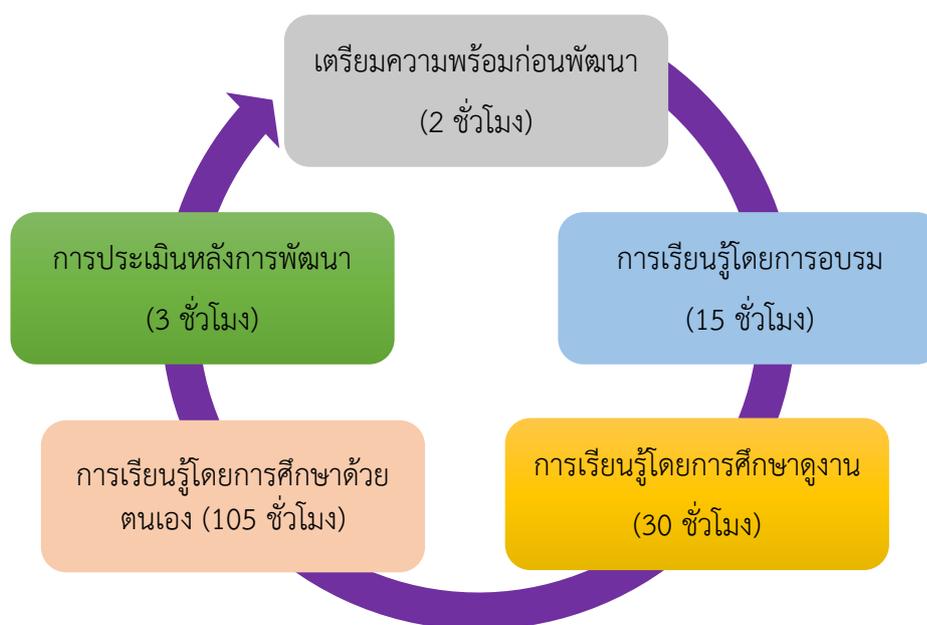
6.2 จากผลการศึกษาที่พบว่า ผลการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 พบว่า โปรแกรมมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด เหตุที่เป็นเช่นนี้เพราะโปรแกรมที่พัฒนาขึ้น ได้พัฒนาตามหลักวิชาการ โดยใช้หลักการพัฒนาบุคลากรตามแนวคิดการพัฒนาผู้นำอย่างมีประสิทธิภาพและช่วยให้ผู้นำเรียนรู้จากบริบทการทำงานจริงมากกว่าในห้องเรียน โดยลักษณะที่สำคัญของการเรียนรู้แบบ 70 : 20 : 10 คือการผสมผสานกิจกรรมในสัดส่วนดังกล่าวอย่างเหมาะสมและชัดเจนเพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ในแต่ละช่องทาง ซึ่งหลักการจัดการเรียนรู้แบบ 70 : 20 : 10 ประกอบไปด้วยการจัดการเรียนรู้ 3 ส่วนสำคัญ 70 เปอร์เซ็นต์ เป็นการเรียนรู้ที่มาจากการเรียนรู้และพัฒนาผ่านประสบการณ์การปฏิบัติงานจริง 20 เปอร์เซ็นต์ เป็นการเรียนรู้และพัฒนาผ่านผู้อื่น และ 10 เปอร์เซ็นต์ เป็นการเรียนรู้และพัฒนาผ่านหลักสูตรอย่างเป็นทางการ (พัชรา วาณิชชิล, 2560) จัดทำเป็นระบบแผนโครงสร้างที่กำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ที่ออกแบบมาเพื่อช่วยเหลือครูให้ทำกิจกรรมกับเพื่อนร่วมงาน โดยทุกกิจกรรมล้วนมีทางแนวทางเพื่อจุดมุ่งหมายเดียวกันเพื่อการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมความรู้และทักษะในการปฏิบัติงานของครู (ปริญญญา มีสุข, 2552) แล้วนำโปรแกรมที่ได้ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมซึ่งโปรแกรมที่พัฒนาขึ้นเป็นที่ยอมรับของผู้ทรงคุณวุฒิ ทำให้โปรแกรมที่พัฒนาขึ้นมีความน่าเชื่อถือสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงสอดคล้องกับการวิจัยของ กิตติกร ธรรมกิจวัฒน์ (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ผลการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนสังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบุรีรัมย์ทั้ง 7 องค์ประกอบคือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) เนื้อหาสาระ 4) โครงสร้างของรูปแบบ 5) วิธีการพัฒนา 6) ระยะเวลาในการพัฒนาและ 7) การประเมินผลมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดสอดคล้องกับการวิจัยของพุทธชาติ ภูจอมจิต (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครูโรงเรียนประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้น มีองค์ประกอบของโปรแกรมคือ 1) บทนำ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีดำเนินการ 5) วัดและประเมินผลประกอบด้วย 4 Module ได้แก่ Module 1 การมีวิสัยทัศน์ Module 2 การมีจินตนาการ Module 3 การมีความยืดหยุ่นและ Module 4 การคิดอย่างมีวิจารณญาณระยะเวลาการพัฒนา 180 ชั่วโมงวิธีการพัฒนาใช้วิธีการพัฒนาที่หลากหลายเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและทักษะการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและยั่งยืนเพื่อให้ผู้เข้ารับการพัฒนาศาสนาสามารถนำไปปรับเป็นหลักการในการพัฒนาตนเองต่อไปซึ่งวิธีการต่าง ๆ ที่นำมาใช้วิธีดำเนินการพัฒนาตามโปรแกรม ได้แก่ 1) การลงทะเบียนปฐมนิเทศ 2) การฝึกอบรมและ 3) การศึกษาดูงานการดำเนินการพัฒนาได้กำหนดกระบวนการพัฒนาไว้ 4 ชั้น ดังนี้ ชั้นที่ 1 การประเมินก่อนการพัฒนา ชั้นที่ 2 การพัฒนา ชั้นที่ 3 การบูรณาการและชั้นที่ 4 การประเมินหลังการพัฒนาและคู่มือประกอบด้วย 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 บทนำ ส่วนที่ 2 โปรแกรมการเสริมสร้างเชิงสร้างสรรค์ ส่วนที่ 3 การดำเนินการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ส่วนที่ 4 การวัดและประเมินผล สอดคล้องกับการวิจัยของ ยงยุทธ ไชยชนะ (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 29 พบว่าโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดสอดคล้องกับการวิจัยของพัชรภรณ์ ลัมพ์คิน (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่าการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน 1) การศึกษาด้วยตนเอง 2) การประชุมปฏิบัติการ 3) การศึกษาดูงานและ 4) การฝึกอบรม/สัมมนาผลการประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สำหรับผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 3 โดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุดสอดคล้องกับการวิจัยของอภิญา โยธายุทธ (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 พบว่า โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบได้แก่ 1. หลักการ 2. วัตถุประสงค์ 3. เนื้อหา 4. กิจกรรมการพัฒนาและ 5. การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับการวิจัยของเกรียงไกร นามทองใบ (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 3 พบว่า โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษเขต 3 ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาสาระ 4) วิธีการพัฒนา 5) การวัดและประเมินผลเนื้อหาสาระประกอบด้วย 5 Module ได้แก่ Module 1 การทำงานเป็นทีม Module 2 การมีความยืดหยุ่นและปรับตัว Module 3 การคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

Module 4 การมีความคิดสร้างสรรค์และModule 5 การมีวิสัยทัศน์ซึ่งผลการประเมินโปรแกรมโดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

7. องค์ความรู้ใหม่

โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 ที่พัฒนาขึ้นใช้วิธีการพัฒนาที่แบบผสมผสาน (Blended Learning: 70:20:10) ที่ดำเนินการอย่างมีระบบ หลากหลายวิธีการ เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจและทักษะการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและมีความยั่งยืน เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำไปใช้เป็นหลัก แนวทางในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง (Continuous Self Development) โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ดำเนินการพัฒนาตามโปรแกรม ได้แก่ 1) การเรียนรู้โดยการฝึกอบรม 2) การเรียนรู้โดยการศึกษาดูงาน 3) การเรียนรู้โดยการศึกษาด้วยตนเอง จำนวน 155 ชั่วโมง ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้จากการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 จากลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา พบว่า ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์ มีความต้องการพัฒนามากที่สุด รองลงมาคือด้านการมีความยืดหยุ่นและปรับตัว, ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคลตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ความคิดสร้างสรรค์ ยังมีความต้องการในการพัฒนาเป็นอย่างมาก ดังนั้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรดำเนินการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาด้านความคิดสร้างสรรค์ เป็นการเร่งด่วน เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ให้กับผู้บริหารสถานศึกษา แล้วจะส่งผลให้เกิดการพัฒนาในสถานศึกษามากยิ่งขึ้น

8.1.2 จากสภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่า สถานศึกษายังมีความต้องการในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จึงควรจัดหลักสูตรฝึกอบรมพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ให้กับบุคลากรในสังกัด

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 จากสภาพปัจจุบันของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6 โดยรวมอยู่ในระดับมากแสดงให้เห็นว่า สถานศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้การพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ให้กับบุคลากรภายในโรงเรียนเพิ่มมากยิ่งขึ้น ไม่จำกัดอยู่เฉพาะคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง

8.2.2 ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ไปปรับประยุกต์ใช้ในการพัฒนาบุคลากรภายในสถานศึกษา

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของบุคลากรในองค์กรทั้งหมด

8.3.2 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ให้ประสบผลสำเร็จ

8.3.3 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ในสังกัดอื่น หรือกลุ่มประชากรอื่น

9. เอกสารอ้างอิง

กิตติกร ธรรมกิจวัฒน์. (2562). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

เกรียงไกร นามทองใบ. (2564). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

จอมพงศ์ มงคลวนิช. (2555). การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ทวีพรีนท์ (1991).

- ชราภรณ์ ลัมพ์คิน. (2564). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สำหรับ
ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3.
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา.
บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์. (2546). **ความคิดสร้างสรรค์**. กรุงเทพมหานคร : ชัคเซสมิเดีย.
- ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์. (2560). ครูและนักเรียนในยุคการศึกษาไทย 4.0. **วารสารอิเล็กทรอนิกส์
การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม**. 7(2). 14–29.
- นิพนธ์ บัวชม. (2557). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขต 6 สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. **วารสารบริหารการศึกษามหาบัณฑิต**.
14(3). 118.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). **วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร :
สุวีริยาสาส์น.
- ประเวศ วะสี. (2540). **การพัฒนาพลังสร้างสรรค์องค์กร**. กรุงเทพมหานคร : หมอชาวบ้าน.
- ปริญญา มีสุข. (2552). **ผลของการออกแบบโปรแกรมการพัฒนาทางวิชาชีพแบบมีส่วนร่วมของ
ครู**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ. (2560). **นโยบายและการวางแผนกลยุทธ์สำหรับสถานศึกษายุคใหม่**.
มหาสารคาม : อภิชาติการพิมพ์.
- พัชรา วาณิชชิต. (2560). **การพัฒนาภาวะผู้นำ จากทฤษฎีสู่แนวปฏิบัติที่ดีและกรณีศึกษา**.
กรุงเทพมหานคร : ปัญญาชน.
- พุทธชาติ ภูจอมจิต. (2562). **การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของครู
โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ยงยุทธ ไชยชนะ. (2562). **การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29**. วิทยานิพนธ์
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย :
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- รังสรรค์ ประเสริฐศรี. (2544). **ภาวะผู้นำ**. กรุงเทพมหานคร : ธนัชการพิมพ์.
- สมศักดิ์ กิจธนาวัฒน์. (2545). **การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์สำหรับ
ผู้ประกอบการธุรกิจขนาดย่อมโดยใช้หลักการจัดกิจกรรมตามแนวมนุษยนิยมและการ
เพิ่มพลังศักยภาพตนเองของแอนโทนี่ ร็อบบินส์**. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สังคม กุลสุวรรณ. (2557). **พฤติกรรมผู้นำมีอาชีพตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.

- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6. (2564). รายงานประจำปี 2564. นครราชสีมา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 6.
- อภิญา โยธายุทธ. (2564). โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อมรรัตน์ งามบ้านผือ. (2560). ภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Dunham, J. and Klafehn, K. A. (1990). Transformation Leadership and the Nurse Executive. *JONA*. 20(4). 28–34.
- Harris, A. (2009). Creative Leadership. *Journal of Management in Education*. 23(1). 9–11.
- Lunenburg, F. C. and Allen, C. O. (1996). *Educational Administration: Concepts and Practices*. California : Wadsworth.
- Edward, D. B. (1972). **Creative Thinking**. Retrieved 10 August 2021. From <http://www.creativethailand.org>

10. คำขอบคุณ

การวิจัยในครั้งนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาช่วยเหลืออย่างสูงยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิระพร ชะโน ประธานคณะกรรมการสอบ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประสงค์ สายหงษ์ อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ เรือนนงการ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมาน เอกพิมพ์ กรรมการสอบ ที่กรุณาให้คำแนะนำปรึกษา และตรวจสอบความสมบูรณ์ของการวิจัยฉบับนี้ให้มีความสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูงยิ่ง ขอขอบพระคุณ คณาจารย์คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ที่ได้ให้ความกรุณาชี้แนะการศึกษาตลอดหลักสูตร รวมไปถึงบุคลากรทุกฝ่ายที่ได้อำนวยความสะดวกในการศึกษาครั้งนี้ ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการศูนย์ เศรษฐบุปผา ครูสุพรรณ วิระสอน ครูวางคณา พรหมราช ครูชนกนันท์ แสงกุดเรือ ครูวรวิมล บุญพันธ์ ที่ได้ให้การอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ขอขอบพระคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์วัชรบุรี คณะครู และนักเรียนผู้ร่วมวิจัยที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดทำวิจัย คุณค่าและประโยชน์ของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณบิดามารดา ครูอาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ สติปัญญา จนประสบความสำเร็จในชีวิต